

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Tit. XIX. De officio Archidiaconi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

prudenter additum est ex decreto Concilii Tridentini; ut in singulis Synodis Provincialibus aut Diocesanis, quatuor personæ, aut etiam plures conformes eidem constitutioni Bonifacianæ, & alioquin ad id idoneæ, designentur, quibus præter Ordinarios locorum, causæ Ecclesiasticæ ac spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes à Sede Apostolica, & ejus Legato demandari possint: ita ut si aliquem ex designatis interim mori contigerit, Ordinarius loci cum consilio Capituli in demortui locum alium substituat, usque ad futuram Provinciale, aut Diocesanam Synodum. Quæ designatione facta (quæ statim ab Episcopo transmittenda est ad S. Pontificem) aliorum judicium delegationes, si quæ factæ fuerint, ut subreptitiæ censentur, Conc. Trid. sess. 4. §. cap. 10, de reform.

§. 11. Delegatorum jurisdicção quibus modis expires.

Exspirat verò delegatorum jurisdicção variis modis; Aut sententia lata, sive finito negotio, c. Si literis 9, c. Venerabili 37, Ex. h. tit. l. iudex 55, D. De judic. juncto §. alterum 5, sup. eod. Ubi discrimen observa quoad executionem, inter delegatos S. Pontificis & aliorum: aut re integra morte delegantis, c. Gratum 20, c. Licet 30, Ext. eod. l. Et quia 6 D. De jurisdic. om. ind. vel delegati, c. Vno 41, Ext. eod. nisi sub nomine dignitatis delegatio facta sit, c. Quoniam Abbas 14, & ibi latius Dd. Ext. eod. aut revocatione mandati, l. Iudicium solvitur D. De judic. aut elapso termino ad decidendam causam præstituto; nisi hic terminus consensu partium prorogatus fuerit, c. 4, Ext. hoc tit. nostro. Item revocatur per posteriorem delegationem ab adversario impetratam, facta tamen mentione prioris delegationis, c. Caserum 3, Ext. De rescript. Vide latus Glof. & Dd. ad c. In literis.

§. 12. De delegatis à jure constitutis.

Atque hæc de Delegatis ab homine (ut ita lo-

quar) constitutis. Sunt enim & Delegati juris, hoc, qui à jure delegatam jurisdictionem habent, sicut Episcopi pluribus casibus, reservatis alioqui Sedi Apostolicæ, præsertim in Ecclesiis & monasteriis exempta, eorumque personis: quibus ipsi, auctoritate Canonum, tamquam Delegati Sedis Apostolicæ nonnumquam procedunt, absque ullo alio mandato: ut multis locis videre est in Decretalibus, & in decretis Concilii Trident. Vide tex. in c. Irrefragabili 1, §. ceterum Ext. De off. jud. ord. c. Ad abolendam 9, in fin. Ext. De hæret. unico De clericis agrot. in 6, & Concil. Trid. pluribus locis, Sess. 5, c. 2, de reform. Sess. 4, cap. 4, de reform. Sess. 21, cap. 6, & 8, de reform. Sess. 22, in decreto de observandis & evitandis in celeb. & c. 8, de reform. Sess. 24 c. 9, 10, cap. 11, & 14, de reform. Sess. 25, cap. 5, 8, & 9, de regularib. tum aliibi.

NOTATIO in Tit. 18.

a De Iustiniani constitutione, in §. illud Novell. 60, ut defuncti seu funera & c. & in Auth. Ad hæc C. De jud. variè sentiunt Interpretes, sicut videre est apud Salicetum ad d. Auth. Sed placet Barolo & Iosoni ibid. Ultramontanorum sententia; quod dicti i. x. non de delegato loquantur sed de Assessoribus, ut per hos quidem processus causa expediri possit, verum non omnino absque iudice; cum coram eo lis contestanda, audienda causa non solum in medio, sed & in fine omnia, qua in iudicio agitata fuerunt; denique ab eodem sententia ferenda, & appellatio recipienda sit. Atque hæc interpretatio, quæ verior videtur, arripit quoque Panormitano, ad c. Super quæstionum num. 16, Ext. De off. & potest. jud. deleg.

b In his enim duobus, in cognitione scilicet & coercionem criminum publicorum, consistit merum imperium, l. 1, D. De offic. ejus & l. Soler 6, D. De off. Proconf. Nam quod attinet ad l. 3, ff. De jurisdic. ibi non tam desinitur merum imperium, quam allato exemplo declaratur: licet sint qui aliter sentiant.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

TITULUS XIX.

Archidiaconus, Latine Princeps Diaconorum dicitur. His etenim imperat; nec non Archipresbyteris, aliisque Clericis, quorum Ecclesiarum curam & ipse agit, eaque, quæ corrigenda sunt, corrigit, nisi majoris sint

momenti, ut ad Episcopum referri debeant. Item examinat promovendos ad sacros Ordines & ad beneficia, quos & corporaliter instituit, c. Ad hæc & passim Ext. h. tit. can. 1, §. Archidiaconus & §. Archipresbyter dist. 25, can. Diaconi dist. 93, ut hinc merito

ritò oculus Episcopi appelletur, d. c. Ad hac vers. format. & ubi quales eligi debeant. Quatenus autem videntur in epistola, & Concil. Trident. Sess. 23, cap. 12, de reformat. & ubi quales eligi debeant. Quatenus autem videntur, vide infra tit. de consib. §. ult.

DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI.

TITULUS XX.

§. 1. Archipresbyter quis dicatur.

Archipresbyter, id est, Princeps sive primus Presbyterorum, à plerisque Decanus appellatur, c. Ad hac & Archipresbyteri Ext. De officio Archid. Hic ex decreto Concilii Tolentani super omnes Presbyteros in ordine Presbyterali positos, curam agitantium: hujus est assidue in Ecclesia stare, & in Episcopi sui absentia ad vicem ejus Missarum solemnia celebrare, & collectam dicere, aut cui ipse injunxerit, c. 2, Ext. De officio Archipresb. qua explicatus referentur in c. 2, & c. 3, Ext. eod.

§. 2. Archipresbyterorum duplex genus, & de officio utriusque.

Quæ quidem propria sunt Archipresbyteri Urbani, id est, in urbe constituti. De Rurali verò, sive ruri constituto, ita Synodus Ravennatensis: Ut singulæ, inquit, plebes Archipresbyterum habeant propter assiduam erga populum Dei curam, qui non solum imperiti vulgi sollicitudinem gerat; verum etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, viram jugi circumspectione custodiat, & quæ unusquisque industriâ divinum opus exerceat, Episcopo suo renuntiet, tex. in c. fin. Ext. eod.

DE OFFICIO PRIMICERII, SACRISTÆ ET CVSTODIS.

TITULUS XXI.

§. 1. Quæ spectant ad officium Primicerii.

AD Primicerii (qui & Cantor sive Præcentor dicitur, Hostiens. in Summa h. t.) curam pertinet, ut in docendo præsit Diaconis & aliis Ecclesie ministris, lectionesque distribuatur Diaconis ad nocturna Clericorum officia ex c. unico Ext. De officio Primicerii, ubi & latius.

§. 2. Quæ ad Sacristam.

Sacristæ (qui & Thesaurarius dicitur) incumbit custodia sacrorum vasorum, vestimentorum Ecclesiasticorum, sive totius thesauri Ecclesiastici, nec non eorum, quæ ad luminaria pertinent, cap. 1, Ext. De officio Sacristæ.

§. 3. Quæ ad Custodem.

Ad Custodem verò reliquarum rerum Ecclesie cura spectat; speciatim verò, ut Archidiaconi jussu ad Canonicas horas signa tintinnabulo-

rum det, item pallia & linteamina altaris seu cuncta utensilia Ecclesie indefinenter custodiat, lampades & laternam accendendo seu extinguendo pervigil existat, text. est in cap. 1, Ext. De officio Custod. nec non panem & vinum omni tempore præparatum ad Missam habeat, c. 2, eod.

§. 4. Clausula ad hunc & duos præcedentes Titulos.

Hic tamen meminisse oportet, eam, quæ de officio Archidiaconi, Archipresbyteri, aliorumque diximus, & si quæ similia sunt, in quibusdam Ecclesiis aliter quandoque observari: quod minime absurdum videri debet, cum locorum consuetudines, ubi rationabiles sunt, juri scripto derogare possint, cap. Dilecti 4, Ext. De arbitris, cap. 2, Ext. De consuet. l. fin. C. De emancipat. Adde quæ diximus de consuetud. supra tit. de juris non scripti partib.